

„Vampyr“, Carl Th. Dreyers sælsomme Drømme-Film.

Filmen havde i Gaar Premiere paa Metropol.

Dagens Nyheder,
28/3-33

„Vampyr“, Instruktør: Carl Th. Dreyer, Manuskript:
Dreyer og Christen Jul, Fotograf: Rudolf Maté. Officin:
Gloria Film Metropol.

DET bliver visse ingen „Publikumssucces“, og mange Dage behøver „Vampyr“ heller ikke at spilles i denne By, før de, den maa interessere, faar den set. Skønt der er mere ren og ægte Film i dette Værk end i tusinde andre tilsammen, mangler den Egen-skaber, som er fundamentale, og som findes hos selv Massefabrikationens sletteste Produkter. Dens Emne er baa-de for specielt og for langt borte fra den Tid, vi lever i; og til at bære specifikke og sjældne Kunstfilms kræves et overdaadigt Samfund med en Overflod paa alle Gøder, der først kan tænkes realiseret, naar engang Teknokraternes fagreste Profetier er gaaet i Opfyldelse. En Film er ganske simpelt for dyrt et Foretagende til, at den kan se bort fra det almene og forlyste sig med Raffinementer, der kun gouteres af et Dusin kræsne Æstetikere.

„Vampyr“ er Grundstoffet til et saadant Raffinement; der findes i den næppe et Billede, et Indfald eller en Overgang, der ikke er udtænkt og fuldført efter den højeste Filmskunsts fornemste Idéer, og dog er den kun Grundstof, den mangler noget afgørende, selv betragtet som en kostelig Juvel.

At Carl Th. Dreyers bizarre Værk derfor skulde være uden Interesse, vilde være en Betragtning uden nogen som helst Rimelighed. For det Mindretal, der er i Stand til at skelne mellem Film og levende Billeder, er „Vampyr“ en Begivenhed, og Profeten vil heller ikke i sit Fædreland blive frakendt den Genialitet, der i Filmens Historie sætter Dreyer ved Siden af Eisenstein, Pudovkin, Chaplin og Vertoff.

Middelalderen og Mystiken, Overtroen, Rædselsforestillinger fra Fantasiens mørke og primitive Afkroge, Genfærdene og Spøgelserne, der lever i de gamle Krøniker og Folkeviser og endnu er levende, vidt udbredt hos store Dele af Centraleuropas uvidende og formørkede Almue, har Dreyer taget op til Behandling. Vampyren, ikke Hollywoods anthropa belladonna-vamps, men Folketroens blodsugende Vampyr, er Filmens Tema. Det er ingen cadeau til den moderne Mystik; det hele er kun en Fremstilling af Forestillinger og oprivende Drømme, Billeder, der danner sig i en Hjerne, der gennem Aar har arbejdet med Overtro og Mystik. Skikkelserne tager Form i den unge Student Allan Greys af Læsning omtaagede Sjæl. Det sker, mens han sover, at de gamle Bøgers Beretninger bliver levende, blander sig i hinanden og med den Virkelighed, der i Øjeblikket omgiver ham. Som i Drømmen er der kun Mening og Sammenhæng i Tildragelserne for den drømmende.

Der sker Mord og overnaturlige Ting. Billederne glider forbi slørede og taagede. Musiken er listende og snigende. Alt foregaar ved Skumring, i Sommernattens Trolderi, ved Daggry med Dis over Landet, Dug paa Planterne, Skyflokke over Himlen. Der er kun Skygger og Silhuetter. Paa et gammelt Slot, i en Landsbykro, i en Mølle, paa Kirkegaarden og i den dunkle Skov lever de uvirkelige Personer, Menneskelig Tale høres næppe; kun gennem deres Ansigtters Udtryk, i deres Skyggers Bevægelser fornemmer man Uhyggen og Rædslerne.

Det er i Valget af alle disse Enkelt-situationer, i Maaden, hvorpaa de kommer frem i Billedet, i den velbe-regnede Virkning af Synsvinklen, hvorunder Genfærdene skal ses for at virke, at Dreyer viser sit Mesterskab. Det er i disse utallige Eksempler paa Filmens særlige Muligheder, i Opdagelsen af nye Motiver, ny Fotografering, at han er blevet en Banebryder, og fremdeles med denne Film vil sætte dybe Spor i kommende Films. Han véd som de andre store Instruktører, at det ikke drejer sig om Skuespillere og ikke om Tale. Begge Dele er uvæsentlige Ting i „Vampyr“. Personerne er næsten alle Meunesker, der ikke før har filmet; de er som det gamle Slot, Sommernatten og Landskabet, naturligt,

plastisk Stof, hvormed Instruktøren arbejder.

Men Carl Th. Dreyer er en stivsin-det Individualist og en sær Snegl. Som Kunstner vil han gaa sine egne Veje, og Hensyn til Filmstrusternes Krav eller Ønsker har han aldrig kunnet tvinges til at tage. At dette for Filmen som saadan har haft uvurderlig Betydning, er uomtvisteligt. Dog er Film

Den unge Pige, der bliver bidt af Vampyren.

vel væsensforskellig fra alle andre Kunstarter, vanskelig at udøve for Eneren, og Dreyers Betydning for Filmen vilde maaske være mere gennemgribende, om han — med nogen Eftergivenhed — gjorde sig gældende i Hollywood, Neu Babelsberg eller Joinville.

„Vampyr“ vilde da ikke være blevet til, men et andet og mere tidssvarende Emne blevet legemliggjort med den store Instruktørs mangfoldige Idéer og filmsmæssige Nyskabelser. Nu minder „Vampyr“ mest om en eminent Lyrikers Digtninger over samme Tema, der dog ikke er blevet Epos, eller for at tage et hjemligt Eksempel om Wilhumsens Relief, et Konglomerat af Mesterværker, men uden Helhed.

Cadio.